

به نام خدا

سیدیهزاد علوی

www.ketab.ir

علوی، سید بهزاد، ۱۳۵۶ -
طراحی گرافیک وب/ مولف سید بهزاد علوی.
تهران: یساولی: ۱۳۹۲، ۱۰۸ ص: مصور (رنگی)، ۲۲×۲۲ س.م.
فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا. ۹-۲۵۶-۳۰۶-۹۶۴-۹۷۸ ISBN
۱. وب-سایت ها-طراحی ۲. گرافیک کامپیوتری
TK۵۱۰۵/۸۸۸/ع۷۷ط ۴۱۳۹۲
۰۰۴/۶۷۸
کتابخانه ملی ایران
۳۰۹۴۸۲۸

طراحی گرافیک وب

مؤلف: سید بهزاد علوی

ویراستار: مریم معصومی

طراح و صفحه‌آرا: واحد گرافیک انتشارات (شبیم نعیمی)

مدیرفنی: صغیر زاهدی

لیتوگرافی: نقش آفرین

چاپ اول: ۱۳۹۲، رنگ پنجم

تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

ناشر: انتشارات یساولی

تهران: میدان انقلاب، بازارچه کتاب تلفن: ۶۶۴۶۱۰۰۳ نمابر: ۶۶۴۱۱۹۱۲

تهران: خیابان کریم خان، پلاک ۷۸ تلفن: ۸۸۳۰۰۴۱۵ نمابر: ۸۸۸۳۲۰۲۸

www.yasavolishop.com / www.yassavoli.com

info@yassavoli.com

شابک: ۹-۲۵۶-۳۰۶-۹۶۴-۹۷۸

حق چاپ محفوظ

بها: ۱۲۰۰۰ تومان

فهرست

۵	سرسخن	۲۳	۳-۳. انواع صفحه
۷	[۱] طراحی وب	۲۳	۳-۳-۱. صفحه‌ی ایستا
۸	۱-۱. مفاهیم فنی	۲۳	۳-۳-۲. صفحه‌ی یویا
۸	۱-۱-۱. اینترنت	۲۴	۳-۳-۴. انواع گرافیک
۸	۲-۱-۱. مرورگر	۲۵	۳-۴-۱. مبتنی بر متن
۹	۳-۱-۱. وب و مفاهیم مرتبط	۲۵	۳-۴-۲. مبتنی بر تصویر
۱۰	۲-۱. نرم‌افزارهای طراحی وب	۲۵	۳-۴-۳. مبتنی بر پویانمایی
۱۰	۱-۲-۱. نرم‌افزارهای ساخت اجزا	۲۵	۳-۵. شیوه‌ی صفحه‌آرایی
۱۲	۲-۳-۱. نرم‌افزارهای صفحه‌آرایی	۲۵	۳-۵-۱. مبانی صفحه‌آرایی با جدول
		۲۸	۳-۵-۲. روند صفحه‌آرایی با جدول
		۲۹	۳-۵-۳. تقسیم‌بندی و قاب‌بندی
۱۳	[۲] مراحل طراحی	۲۹	۳-۶. ویژگی‌های صفحه‌آرایی
۱۳	۱-۲. روش‌شناسی	۲۹	۳-۶-۱. زیبایی
۱۳	۱-۱-۲. گردآوری داده‌ها	۲۹	۳-۶-۲. جذابیت
۱۳	۲-۱-۲. دسته‌بندی و ارزش‌گذاری داده‌ها	۳۰	۳-۶-۳. یکتایی
۱۳	۳-۱-۲. گزارش‌شناخت	۳۰	۳-۶-۴. پیام‌رسانی
۱۴	۴-۱-۲. نمودار درختی	۳۲	۳-۶-۵. راهبری
۱۴	۲-۲. طراحی گرافیک	۳۲	۳-۶-۶. خوانایی
۱۴	۱-۲-۲. راهبری تصویری	۳۴	۳-۷. عوامل صفحه
۱۴	۲-۲-۲. طراحی پایه	۳۴	۳-۷-۱. مقایسه‌ی صفحه‌آرایی وب با گرافیک چاپ
۱۵	۳-۲-۲. طراحی اجزا	۳۴	۳-۷-۲. سازه‌ها
۱۵	۴-۲-۲. اجرا	۳۴	متن
۱۶	۳-۲. پیاده‌سازی فنی	۳۴	گرافیک
۱۶	۱-۳-۲. فعال‌سازی	۳۴	تصویر
۱۶	۲-۳-۲. ذخیره‌سازی	۳۶	فرم
۱۶	۳-۳-۲. آزمون	۳۷	رسانه
۱۶	۴-۳-۲. نشر	۳۷	۳-۷-۳. سازه‌ی فعال
۱۸	پیوست	۳۸	۳-۷-۴. انطباق اجزای صفحه‌آرایی بر سازه‌های وب
۱۹	[۳] صفحه‌آرایی	۳۹	۳-۷-۵. اجزاء صفحه‌آرایی
۱۹	۱-۳. قطع	۳۹	پس‌زمینه
۱۹	۱-۱-۳. وضوح نمایش	۴۱	حاشیه
۱۹	۲-۱-۳. ابعاد	۴۲	سطح و متون
۲۱	۳-۱-۳. تناسبات	۴۳	سرصفحه و پاصفحه
۲۱	۲-۳. ترتیب صفحه‌ها	۴۵	۳-۸. صفحه‌آرایی وب‌سایت‌های فارسی و دوزبانه
۲۲	۱-۲-۳. صفحه‌ی اصلی	۴۷	[۴] متن
۲۲	۲-۲-۳. صفحه‌ی پیوند	۴۷	۱-۴. قلم و خانواده‌ی قلم
۲۲	۳-۲-۳. صفحه‌ی نفوذی	۴۸	۲-۴. شکل قلم

قالب گرافیک شطرنجی	۷۴
قالب گرافیک برداری	۷۶
قالب عکاسی	۷۶
قالب جامع	۷۷
۴-۵. ارکان بهینه‌سازی تصویر	۷۷
۵-۵. بهینه‌سازی انتخابی	۷۹
۵-۶. تصویر بی‌رنگ	۷۹
۵-۷. برش تصویر	۸۲
۵-۸. نگارخانه‌ی وبی	۸۲
۵-۹. پویانمایی	۸۳
۵-۱۰. نوار تبلیغ وبی	۸۳
۵-۱۱. تصویر فعال	۸۴
۵-۱۲. نقشه‌ی تصویر	۸۶

[۶] رنگ

۱-۶. سامانه‌های رنگی	۸۷
۶-۱-۱. رنگ ارگانیک و نظام کاهشی	۸۷
۶-۱-۲. رنگ دیجیتال و نظام افزایشی	۸۷
۶-۲. مدل رنگ	۸۷
۶-۲-۱. مدل مبتنی بر صفات رنگ	۹۰
۶-۲-۲. مدل مبتنی بر رنگ وبی	۹۱
۶-۳. شکل و جلوه‌ی بصری رنگ	۹۱
۶-۴. بیان رنگ	۹۷
۶-۵. رنگ‌بندی	۱۰۲
۶-۵-۱. بی‌فام	۱۰۲
۶-۵-۲. تک‌فام	۱۰۲
۶-۵-۳. یکنواخت	۱۰۳
۶-۵-۴. گوناگون	۱۰۳
۶-۵-۵. همنشین	۱۰۴
۶-۵-۶. هماهنگ	۱۰۴
۶-۵-۷. مکمل	۱۰۴
۶-۵-۸. به‌هم‌گانه	۱۰۴
۶-۵-۹. چهارگانه	۱۰۵
۶-۵-۱۰. گرم / سرد	۱۰۵

منابع

۱۰۷

۴۹	۴-۲-۱. بارگذاری قلم
۴۹	۴-۲-۲. قلم‌های سیستم‌عامل کاربر
۴۹	۴-۲-۳. قلم ایمن وبی
۴۹	۴-۲-۴. رمزگذاری جهانی (یونی‌کد)
۵۰	۴-۲-۵. گونه‌ی حروف
۵۳	۴-۲-۶. پیوست قلم
۵۳	۴-۲-۷. تصویر به مثابه متن
۵۴	۴-۳. اندازه‌ی قلم
۵۴	۴-۳-۱. سنجش اندازه‌ی قلم
۵۴	۴-۳-۲. اندازه‌ی قلم در صفحه‌آرایی
۵۴	۴-۴. وزن قلم
۵۵	۴-۴-۱. سنجش وزن قلم
۵۶	۴-۴-۲. نام‌گذاری وزن قلم
۵۶	۴-۴-۳. وزن قلم در صفحه‌آرایی
۵۸	۴-۵. رنگ قلم
۵۸	۴-۵-۱. رنگ متن بدنه
۵۸	۴-۵-۲. رنگ متن در چاپ
۵۹	۴-۵-۳. رنگ متن فعال
۵۹	۴-۶. حروفچینی
۶۰	۴-۶-۱. صفات اثری قلم
۶۰	۴-۶-۲. پهنای قلم
۶۰	۴-۶-۳. سبک قلم
۶۰	۴-۶-۴. فاصله‌ی حروف
۶۰	۴-۶-۵. فاصله‌ی کلمات
۶۳	۴-۶-۶. فاصله‌ی سطرها
۶۳	۴-۶-۷. سرخط
۶۳	۴-۸. تزیین متن
۶۳	۴-۹. چینش متن
۶۵	۴-۱۰. خط کرسی
۶۵	۴-۱۱. سوی نگارش
۶۶	۴-۱۲. وراریخت متن
۶۷	۴-۷. فهرست
۶۹	[۵] تصویر
۶۹	۵-۱. اندازه‌ی تصویر
۶۹	۵-۲. بهینه‌سازی تصویر
۷۱	۵-۳. قالب‌های تصویری
۷۳	۵-۳-۱. قالب‌های تصویری بی‌اتلاف
۷۴	۵-۳-۲. قالب‌های تصویری با اتلاف

سرسخن

هر هنر از اندیشه‌ای (ایده) سرچشمه می‌گیرد که پاسخی به نیازهای مادی و معنوی هنرمند و مخاطبان اوست. این اندیشه آرام‌آرام از تخیلی مبهم به واژه‌ها و نگاره‌ها تبدیل می‌شود. این روند دگرذیسی معنا به صحنه یا تصویر به تصویر، مراحل پیچیده‌ای را می‌پیماید و تنها گوشه‌ای از جنبه‌های گوناگون آن را می‌توان تبیین کرد.

برای نمونه، هرگاه هنرمندی بخواهد چهره‌ای را به تصویر بکشد، ممکن است از آن نقاشی کند یا عکس بگیرد یا...! هر یک از این راه‌های انتقال «اندیشه»، «رسانه» نام دارد. اگر هنرمند رسانه‌ی «نقاشی» را برگزیند، آن‌گاه به وسایلی چون رنگ، بوم و قلم‌مو احتیاج دارد، که به آن‌ها «ابزار هنری» می‌گویند. این موضوع که هنرمند چگونه از ابزارهای هنری استفاده کند، «اسلوب» (تکنیک) او را تعیین می‌کند. اسلوب، مهارت فنی هنرمند در اجرای اثر است، مانند رنگ روغن روی بوم!

سطح بالاتر از اسلوب در هنر به «دانش هنری» موسوم است. دانش هنری، آگاهی هنرمند از چیگونگی ارائه‌ی موضوع است؛ مجموعه‌ی علمی که طراح به‌وسیله‌ی آن‌ها به اندیشه‌هایش شکل می‌دهد، به گونه‌ای که با قواعد رسانه و اسلوب مورد نظرش سازگار و قابل اجرا باشد. در مثال نقاشی چهره، میزان شناخت از آقائومی، پرسپکتیو و رنگ‌شناسی، دانش هنری نقاش را به‌وجود می‌آورد که بر کیفیت نهایی تابلو تأثیر مستقیم دارد.

درون‌مایه‌ی این کتاب، «دانش هنری» گرافیک وب است و به مفاهیم، اصول، مراحل و کیفیت طراحی گرافیک وب می‌پردازد. دانش هنری با دانش فنی پیوند خورده است و در صورت نیاز، در هر بخش به نکات فنی

که ویژه طراحی وبسایت‌های فارسی‌زبان و یا مربوط به محدودیت‌های کاربران ایرانی باشد هم اشاره می‌شود. در طراحی گرافیک وب، قیود و ضوابطی حاکم است که آن را از دیگر شاخه‌های گرافیک متمایز می‌کند. هدف نگارنده، گرد آوردن داده‌ها و پیشنهادهایی است که طراح گرافیک با کمک آن‌ها، طرحی سازگار با وب ارائه دهد؛ و توسط برنامه‌نویس به صفحه‌ی وب تبدیل شود. در پایان طراح خواهد دانست چگونه صفحه‌ها را طراحی کند تا علاوه بر زیبایی و خوانایی، از نظر فنی قابل اجرا باشد و وزن صفحه‌ها آن قدر سنگین نشود که مانع بارگذاری گردد. افزون بر متن اصلی کتاب، سه گروه مطلب فراهم شده است: تصویر، اسلوب و آزمایش.

تصویر: تصویرها بخش جدایی‌ناپذیر متن هستند. دسته‌ای از آن‌ها برای گواه آمده است و وبسایت‌هایی را نشان می‌دهند که نمونه‌ای عینی برای مطلب به‌شمار می‌روند. نشانی کنار تصویر برای مراجعه به سایت و بررسی کارکرد آن است. لیکن باید توجه داشت که وبسایت‌ها زنده هستند و پیوسته در حال دگرگونی‌اند. چه بسا در آینده نسبت به آن‌چه در این کتاب آمده است، متفاوت شوند!

گروه دیگر، تصاویر توضیحی هستند که نگارنده آن‌ها را به عنوان راهنمای بصری متن فراهم آورده است. از آن‌جا که نگارنده در ساخت برخی از آن‌ها از آثار دیگران بهره برده، نوع و نام خالق اثر در کنار آن درج شده است. اسلوب: تکنیک‌هایی برای به‌کارگیری بهتر تصویر (در گفتار پنج) و رنگ (در پایان گفتار شش) ارائه شده که گام‌های عملی برای تهیه و استفاده‌ی آن‌ها در وب است. اسلوب‌ها ساده‌اند و برای آشنایی با روش‌های پیچیده، مانند «فلش انیمیشن»، باید از منابع دیگر سود جست.

آزمایش: آزمایش‌ها که در کنار متن با رنگی متفاوت قرار دارند، آشنایی با فرآیند برنامه‌نویسی برای پیاده‌سازی مفاهیم را فراهم می‌آورند. هرچند هدف این کتاب، آموزش کدنویسی نیست، اشاره‌ای عملی ضروری می‌نماید. کافی است خواننده دستورالعمل‌ها را در رایانه‌ی خود وارد کند تا به چیگونگی و کارکرد مطالب آن بخش پی ببرد (همه‌ی آزمایش‌ها بر مبنای آزمایش یک تنظیم شده‌اند).

با تغییر مقادیر هر آزمایش می‌توان به ایده‌ها و نتیجه‌های تازه‌ای دست یافت. در ضمن، این امر به تقویت زبان مشترک طراح و برنامه‌نویس کمک می‌کند.

به منظور تأکید بر بعد آموزشی آزمایش‌ها، کدها به عمد ساده شده‌اند، به بخش‌های ضروری آن‌ها بسنده شده و از مابقی - که بعضاً از اصول برنامه‌نویسی هم هستند - چشم‌پوشی شده است.

گرافیک وب نیز مانند سایر رشته‌های هنری علاوه بر تکنیک و دانش

فنی، مبتنی بر مسایل زیباشناختی، فلسفه، روش هنری و بیان است. لیکن در کتاب حاضر صرفاً به تبیین دانش هنری و فنی پرداخته می‌شود و مباحث دیگر، خارج از حوصله‌ی آن است. نه قصد آموزش «مبانی هنرهای تجسمی» در میان است، و نه قصد آموزش «زبان‌های برنامه‌نویسی»؛ بلکه کوششی برای تشریح مراحل علمی و عملی فرایند طراحی گرافیک وب و آشنا کردن خوانندگان با جایگاه و کارکردهای گرافیک در روند طراحی وب است. مسایل فنی، برنامه‌نویسی و مهارت کار با نرم‌افزارها را از هر کتاب و در هر آموزشگاهی می‌توان آموخت. آن چه دشوار می‌نماید، پیوند دادن این مباحث با گرافیک است. هدف از این پژوهش نیز همین است؛ یافتن راه‌هایی برای هماهنگ ساختن مسایل فنی و هنری طراحی وب. در این روند، طراح گرافیک و مهندس با مفاهیم مشترک آشنا می‌شوند که کار گروهی ایشان را امکان‌پذیر و ثمربخش می‌سازد.

مخاطبان این کتاب، دانشجویان رشته‌های گرافیک و نرم‌افزار هستند، که می‌خواهند فعالیت خود را با این رسانه‌ی نو آغاز کنند و البته امید آن است که منبعی برای برنامه‌ی دروس «طراحی وب» و «گرافیک رایانه‌ای» و همچنین راهنمایی برای همه‌ی علاقه‌مندان و فعالان این حوزه باشد. در پایان، سپاس از همه‌ی کسانی که با آموزه‌ها و راهنمایی‌های خود نگارنده را در تألیف و تدوین مطالب این کتاب یاری رساندند. به ویژه خانم‌ها فرناز فرهادی و سوده معافی و آقایان جواد پویان، محمد خرابی، رضا علوی، علی علوی، مسعود مجاوری آگاه، مهرداد نوایی و نیز آقای رضا یساولی و همکاران گرانقدر ایشان در انتشارات یساولی که با بردباری بسیار، نشر این اثر را میسر ساختند.